

„De nood is ons opgelegd". Kerken van Holland, wanneer komen Uw vrouwelijke krachten voor de verkondiging van het Evangelie in kampong en dessa?"

En nu het rapport:

In de maand October van het vorig jaar werd er op de vergadering van „Vertegenwoordigers der verschillende Zendinge Kerken en der onderscheiden Deputaatschappen voor de Zending" een inleiding gegeven over het Zendingwerk onder de inheemsche vrouwen en meisjes op Midden-Java, over de noodzakelijkheid om dit werk goed aan te pakken en daarbij vrouwelijke hulpkrachten aan te stellen.

Op die vergadering werd een commissie benoemd, die een rapport zou saamstellen over de vraag, hoe dit werk kon worden georganiseerd en over andere vragen, die bij den aanpak van dit werk rijzen.

Deze Commissie heeft haar rapport samengesteld en dit zal nu op de eerstvolgende vergadering van „Vertegenwoordigers, enz." behandeld worden.

Hieronder volgt het rapport:

Rapport over Vrouwenzending.

De opdracht, die aan Uw commissie gegeven is, luidde: om na te gaan, wat er gedaan kan worden om te voorzien in de behoeften, die door een aparte zending onder de vrouwen ontstaan.

We konden beginnen op de vergadering van deze commissie met te constateeren, dat op de laatst gehouden vergadering van „Vertegenwoordigers der verschillende Zendinge Kerken en der onderscheiden Deputaatschappen voor de Zending" zoo eenparig de noodzakelijkheid gevoeld werd om tot dezen zendingarbeid onder vrouwen en meisjes, die reeds te lang verwaarloosd werd, te geraken met behulp van vrouwelijke krachten.

Het inzicht, dat het in dezen tijd noodzakelijk is om voor de door mannen zoo moeilijk te bearbeiten vrouwenwereld op Java, vrouwelijke hulpkrachten aan te stellen, was algemeen.

De positie van de inheemsche vrouw en de heerschende adat maken het, o, zoo moeilijk, om aan vrouwen het Evangelie te brengen, indien dit geschiedt door mannen. Dit maakt het reeds noodig om tot de aanstelling van vrouwelijke krachten te komen. En bovendien is er in de Islamische wereld ook op Java zoo'n krachtige vrouwenbeweging, die allerlei vragen over de beteekenis van den Islam voor de vrouw naar voren dringt, dat het Evangelie daardoor een nieuwe kans krijgt onder de vrouw, waardoor het te meer noodzakelijk wordt om door de aanstelling van vrouwelijke krachten die kans aan te grijpen.

Wij mogen deze gelegenheid om plaats te veroveren voor het Evangelie niet laten voorbijgaan.

Voorts konden wij met blijdschap constateeren, dat dit werk in de Geref. Kerken reeds veel belangstelling heeft. Dit is een gevolg van wat er over dien arbeid onder de vrouwen door de vrouw hier reeds bekend werd, maar bovendien ook van de mooie actie van den Meisjesbond om een jubileumgave bijeen te brengen voor Vrouwenzending. Door deze actie is er onder de leden der Meisjesverenigingen en in de kringen, waarin zij leven, zoo'n belangstelling ontwaakt voor het Zendingwerk onder de vrouw, dat hiervan een sterk stimulerende werking uitgaat om tot krachtigen aanpak van dit werk te geraken.

Uw commissie is van oordeel, dat deze arbeid pas goed verricht kan worden, wanneer er een vrouwelijke kracht wordt aangesteld, die tot taak heeft om het Evangelie aan inheemsche vrouwen en meisjes te brengen en om leiding te geven aan de inheemsche krachten, die bij dezen arbeid noodig zullen zijn. Er wordt door vele dames op de Zendingsterreinen reeds belangrijk werk verricht, maar haar hoofdtaak ligt elders. Deze dames hebben een eigen werkkring op de school, in 't ziekenhuis, in 't gezin en ze kunnen slechts van hun vrije uren voor dit werk geven.

Dat is niet voldoende, want voor den arbeid onder de inheemsche vrouw wordt een kennis van taal en adat vereischt, die de meeste dames tengevolge van hun eigen werk, niet, of niet voldoende zich kunnen eigen maken. Noodig is, dat de Kerken vrouwelijke krachten aanstellen, die al hun tijd aan de Evangelieprediking kunnen geven.

Op de vraag: „welke krachten moeten voor dit werk aangesteld worden", kan voorloopig geantwoord worden met een heenwijzing naar de krachten, die reeds in dienst der Zending zijn aangesteld. Op den duur zal het echter noodig zijn, dat hiervoor een geschikte opleiding in het leven wordt geroepen en alleen zij worden uitgezonden, die deze opleiding hebben gevolgd en in 't bezit zijn van het diploma, dat aan 't eind van deze opleiding zal worden uitgereikt.

De taak, die hier in Holland te verrichten valt, moet o.i. bestaan in het wekken van belangstelling, in het bijeenbrengen van gelden, in het zoeken van geschikte krachten voor dit zendingwerk en verder, als zoo'n kracht eenmaal is uitgezonden, in het onderhouden van contact met deze arbeidsters, de distributie van haar mededeelingen en wanneer deze arbeidsters met verlof komen, zal er een comité moeten zijn, dat haar ontvangt, haar doet optreden om mededeelingen van haar arbeid te doen en al die werkzaamheden verricht, die de belangstelling voor dit werk in onze Kerken levendig kunnen houden.

Daarvoor zou noodig zijn de instelling van een zustercomité, waarin benoemd worden enkele dames, zoodat alle classes uit het ressort van een Zendinge Kerk daarin vertegenwoordigd zijn en wel bepaald die dames, die geacht kunnen worden, vertegenwoordigers te zijn van vrouwen- en meisjesverenigingen en die daarom waren te benoemen met behulp en advies van bestaande vrouwen- en meisjesorganisaties.

Aan dit comité zouden dan grootendeels bovengenoemde werkzaamheden, voor zoover ze niet door de

Zendinge Kerk zelf moeten geschieden, kunnen worden opgedragen.

Op elke plaats zouden dan bovendien door den Kerkeraad enkele zusters als correspondenten kunnen worden benoemd, die zitting nemen in de bestaande Zendingcommissie, die di. gedeelte van het Zendingwerk speciaal behartigen. De propaganda voor dit werk moet aanstands ter hand genomen worden en het comité heeft reeds enkele personen aangezocht om voor goede berichtgeving in de bladen te zorgen en door korte stukjes telkens de belangstelling voor dit werk te vragen, terwijl deze vergadering de plaats is om aan ieder, die perswerk verricht te verzoeken, ook aan dit werk in zijn persarbeid te willen denken.

Wat de kosten van dezen arbeid betreft, stellen wij ons voor, dat er elk jaar op de begroting een post gebracht zal moeten worden, die bestaat in het salaris van deze zendingkracht, die ongeveer gelijk te stellen ware met het salaris van de Europeesche Verpleegsters aan onze Zendingziekenhuizen, n.l. een bedrag van f 120,— tot f 230,— per maand. Wij zijn er van overtuigd, dat er zooveel teekenen zijn, die een wel-slagen van dit ondernemen onder Gods zegen verzekeren, dat we er op aandringen, om dit werk aanstands ter hand te nemen en deze roeping, die tot ons komt, te aanvaarden.

Laten we dit werk, dat zich aan ons opdringt, dat onze hand inderdaad vindt om te doen, doen met al onze macht!

De Commissie:

Freule C. v. Limburg Stirum
Mejuffr. M. Parmentier
Ds W. Breukelaar
De A. Merkelijn
Ds D. Pol.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Het „Voorbehoud" der Kerk.

Rosenberg heeft zich in zijn brochure „Protestantsche Rompilger" ook met Generalsuperintendent Dibelius beziggehouden. Deze werd door den schrijver van de „Mythe der 20ste eeuw" als pacifist gebrandmerkt. Het boek van Dibelius „Friede auf Erden" onderscheidde zich volgens Rosenberg in principe niet van den gedachtengang der „Joodsche en marxistische saboteurs uit den tijd van het systeem".

Het voornaamste verwijt aan het adres van den „generaal-superintendent" luidt, dat deze een „geestelijk voorbehoud" tegenover nationale vraagstukken handhaaft, m.a.w. dat hij de nationale waarden ondergeschikt acht aan de Wet. Een oordeel, dat ons uit den aard der zaak niet „vreemd" voorkomt; maar dat Rosenberg scherp bestrijdt.

In dezen strijd kiest nu ook Brachmann in zijn „Alfred Rosenberg und seine Gegner" stelling. En de woorden, waarmee deze medestander van Rosenberg zijn houding motiveert, verdienen alle aandacht. Want zij zijn kenmerkend voor de wereldbeschouwing van deze menschen.

„Sedert anderhalve eeuw", zegt Brachmann, „is het in de Protestantsche theologie gebruikelijk geweest, waarschuwingssignalen voor het „gij zult als God zijn" op te richten. Het bijzondere van den tegenwoordigen toestand bestaat nu daarin, dat Alfred Rosenberg (aan wiens weg het aanbrengen van deze signalen, zooals uit diens principia volgt, niet alleen overbodig, maar ook zinloos is) ze klaarblijkelijk nauwkeuriger beschouwt als zij, die die teekens zelf opgericht hebben. Dat ligt (om datgene wat naar onze meening beslissend is, met alle beslistheid en klaarheid te zeggen) daaraan, dat de nationaal-socialistische wereldbeschouwing daarom nooit de een of andere vergoddelijking, welke dan ook, kan steunen, omdat haar grondprincipe een totaal andere is dan een dogmatisch gefixeerd en fixeerbaar Oosters-statisch Godsbeeld. Wie zulk een Godsbeeld niet heeft, kan daartegen ook geen vergoddelijking met andere waarden bedrijven. De redeneering van boven- en onderordening, van vergoddelijking en dergelijke, is een typisch theologische redeneering, waarvoor het Deutsche volk in de toekomst bewaard moge blijven. Zij gaat ons werkelijk volstrekt en heelmaal niet aan."

Tot zoover Brachmann.

De bedoeling zijner woorden is duidelijk. God wordt niet als Opperste Wetgever erkend. Hij is niet de God der Openbaring; God is hier de eeuwige-wisselende macht, wier wetten de mensch zelf vindt en formuleert. God is niet „fixeerbaar", d.w.z. Hij heeft geen vaste wetten gegeven, waaraan de mensch ten allen tijde moet gehoorzamen. Hij is de God van het oogenblik, niet Die van het Woord. En daarom is elke relatiebepaling uit den boeze. Brachmann heeft zijn vroegeren leermeester niet geheel vergeten; al zouden we niet gaarne beweren, dat hij hem juist heeft verslaan. Merkwaardig is het vast te stellen, hoe verschillende stroomingen van het hedendaagsche geestelijk leven op hem en zijn medestanders hebben ingewerkt. Merkwaardig is het vast te stellen, hoe de zich autonoom wanende mensch de „Seinsverbundenheit" van het denken eischt; een denken, gebonden aan het tijd-ruimtelijke beslaan, dat hij als het hoogste goed vereert, en met dat van het Opperwezen ver-

eenzelvig. Want de God, dien Brachmann vereert, is die van het nationale leven, dat zijn eischen stelt naar de mogelijkheden en belangen van het oogenblik.

Vandaar, dat de grootste zonde, die hij het Protestantisme toerekent, die van het „nationale Versagen" is: zijn z.g. „onmacht aan 't nationale leven die impulsen en ontwikkeling te geven, welke dit leven noodig heeft".

In hoofdzaak, schrijft Brachmann, „gaat het hier overal om hetzelfde probleem, dat slechts in verschillende gestalten verschijnt". Geen enkel feit der nieuwere geestelijke geschiedenis staat zoo vast als dit, dat zoo ongeveer sinds 1918, er ook een Protestantisch, geestelijk voorbehoud in nationale zaken is. Men moet de dingen nu eenmaal bij den waren naam noemen om duidelijk te maken waarom het gaat. Er is geen enkele „nette" theoloog, die niet zou weten, voor welke hopeloos moeilijke positie hem de woorden der Bergrede plaatst. Het is niet toevallig, dat zij in de theologie-geschiedenis van de laatste twee decennia een belangrijke rol gespeeld heeft. Sommigen namen haar woordelijk, dat beteekent, zooals zij daar staat geschreven, en komen zoo tot internationale, pacifistische en dergelijke resultaten. Anderen volgen haar in het raam eener uitgewerkte zonde- en genadeleer naar het Paulinische exempel, en zeggen nu, zooals het Emil Brunner bijvoorbeeld doet, dat de Bergrede heelmaal niet bestemd is om vervuld te worden, maar zij is bedoeld om de ethische grenzen van den mensch te ontdekken, waarvoor hij slechts kan belijden, dat hij voor God een zondaar is, niet wat betreft deze of die handeling, maar in zijn ganschen staat als mensch".

Laten we nu deze wel zeer summier samenvatting van de opvattingen over de Bergrede voor wat zij is. Brachmann bedoelt haar trouwens slechts als uitgangspunt voor zijn aanval op de leer van zonde en genade.

„Aan den horizon", luidt het, „verschijnt hier het dogma van de gevallen schepping". Er is niets, wat niet onder den vloek der wet zou staan. Overal, waar deze, (naar men beweert) werkelijke toestand van den mensch niet erkend wordt, komt het, zegt men, tot een titanische overschrijding der menselijke grenzen. Wie van volk, ras, staat anders dan onder den gezichtshoek van de zondigheid van al deze realiteiten spreekt, die, meent men, maakt zich schuldig aan afgoderij, aan de vergoddelijking van den mensch. Met andere woorden: naar deze theorie is het onmogelijk, dat men zich zonder voorbehoud aan de genoemde waarden en werkelijkheden geeft. Wie het anders zegt en wie anders handelt, heeft opgehouden Christen te zijn. „Daar hebben we", roept Brachmann uit, „het geestelijk voorbehoud ook van het kerkelijk Protestantisme, in zijn zuiveren vorm voor ons. Het heeft in de theologie en in de Kerk school gemaakt en daartoe geleid, dat er van een onvoorwaardelijk echte theologische en kerkelijke overgave voor het volk en in het algemeen voor het nationale ideaal, geen sprake was. Dientengevolge (!) waren theologie en Kerk, als geheel en principieel gezien, niet in staat aan de roeping zich tegenover liberalisme en leugenhumanisme, ja zelfs tegen marxisme en bolsjewisme te plaatsen, te gehoorzamen. Want dat kan men slechts, wanneer men zich tegelijk voor den in den zin van het ras, volkschen oproep van onzen tegenwoordigen tijd, onvoorwaardelijk openstelt. Voor den oproep, die van de nationaal-socialistische beweging is uitgegaan. Juist hier wordt voorbehoud gemaakt, en wel van zeer bedenkelijken aard, dat, zooals in het geval van Homann (Brachmann bedoelt hier het werk van Rudolf Homann, dat wij herhaaldelijk in dit blad noemden: „Der Mythos und das Evangelium") tot een schelden van Duitsche helden van den eersten rang, op het gebied van den geest, geleid hebben. [Homann had geschreven: dat de Mythos als de oud-nieuwe leer eener religie van het eigen ras, met zijn profeten Eckehart en Goethe, Kant en Schopenhauer, Lagarde en Nietzsche, Chamberlain (niet de „tegenwoordige", maar de in Duitschland zoo gevierde Houston Stewart Chamberlain, de schrijver van „Die Grundlagen des XX Jahrhunderts") en Wagner, de permanente zonde van den Duitschen mensch voorstelt, en had daarmede de verkondiging en verbreiding der idealistische wijsbegeerte bedoeld.]

En, vervolgt Brachmann, „daar gaat het nu om. Dat voorbehoud is een feit, dat niet geloofend kan worden". Neen, natuurlijk niet! Dat „voorbehoud" is schriftuurlijk; geen enkel belijder wil, kan en mag zich aan doelstellingen van dit leven wijden, welke ook, zonder zich te laten leiden door Gods Wet. Zijn onderwerping aan Gods geboden beteekent onderwerping aan den Wil van God, zooals die in de Schrift is geopenbaard. Het teekent den geestelijken toestand van het Deutsche volk, ook in het verleden, dat deze fundamentele waarheid blijkbaar door velen nog ontdekt moet worden.

De conclusie van Brachmann is duidelijk: het kerkelijk Protestantisme bezat niet het vermogen, en bezit het nog niet, met volle overgave aan een wending van het eens zoo katastrophale Deutsche lot medewerken. „Nog heden is het zoo", roept hij uit, „dat het kerkelijk Protestantisme aan hem,

die deze of verkeerde n gelijke zond

Door de krijgen woe zondere bel haar belijde volksche str niet, wil n hooge male Juist om tijd hun ul zullen miss waardelijke per zal wo spanningen aan bescho schenken.

Voor de l af te wijken Luisteren dit gedeelte A.

STEN

Prof. Hepi ingezonden Maart j.l. r het Schatboe onnadenkend tafels van H staan, gaat, en document zaak uit de

Het beste te geven de en de uitsp waar ieder l Hommius

De door vinden in de op pag. 173.

Dat de ti 1. Op het verligt door

2. In de V welbearb vattende, al was, en so. op: „Hebbe de Tafelc betereende a of by te do

3. In de in de Unive Festus II Verklarings taat, en m derzins

4. In de te Utrecht. onzen Cate en zeer v onze tale v len verrij Nu nog ie chismus

Prof. Hepi Buskes (De getrockt „Maar gevallig

„Door dat wil z zekerd t strengen dat Hij a ken met bedekke voor vol

Prof. Hepi zijn gevoele op: ook Cal als een zek in rapport

De vraag het verzeke de wijze v n.l. in het betekent: houden, dat Christus zie genomen n

los van Chr zou beoorde hagen. Ma loof verze en vlekken heid van Je volkomen.

R. Naschr De tekst Corp. Refor In het F Quel sera Si elles s bonne soif

achmann vereert,
zijn eischen stel-
n van het oog-

die hij het Pro-
"nationale Ver-
"nationale leven
geven, welke dit

in, „gaat het hier
d slechts in ver-
enkel feit der
staat zoo vast als
r ook een Protes-
nationale zaken
al bij den waren
en waarom het
heoloog, die niet
moelijke positie
aalt. Het is niet
geschiedenis van
langrijke rol ge-
haar woordelijk,
geschreven, en
fistische en der-
haar in het raam
ideeler naar het
nu, zooals het
dat de Bergrede
vuld te worden,
de grenzen van
voor hij slechts
zondaar is, niet
g, maar in zijn

mmiere samen-
e Bergrede voor
haar trouwens
n aanval op de

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

„verschijnt hier
tepping“. Er is
ik der wet zou
en beweert) wor-
el erkend wordt,
ische overschrij-
ie van volk, ras,
thshoek van de
en spreekt, die,
g aan afgederij,
nsch. Met andere
onmogelijk, dat
an de genoemde

Wie het anders
eft opgehouden
„roep Brach-
ud ook van het
eren vorm voor
de Kerk school
van een onvoor-
kerkelijke over-
algemeen voor
was. Dienlen-
k, als geheel en
aan de roeping
genhumanisme,
sme te plaatsen,
men slechts,
voor den in
chen oproep
tijd, onvoor-
den oproep, die
weging is uitge-
ad gemaakt, en
ard, dat, zooals
chmann bedoelt
in, dat wij her-
der Mythos und
n van Deutsche
het gebied van
had geschreven:
er eener religie
en Eckehart en
garde en Niet-
voordige“, maar
ouston Stewart
Grundlagen des
rmanente zonde
it, en had daar-
ling der idealis-

die deze onvoorwaardelijke overgave eischt, een
verkeerde rangorde der waarden, afgoderij en der-
gelijke zonden verwijt."

Door de gebeurtenissen van den laatsten tijd,
krijgen woorden als die van Brachmann, wel bij-
zondere betekenis. De Kerk wordt, zoo zij aan
haar belijdenis vasthoudt, als een rem voor het
volksche streven beschouwd. Zij steunt dat immers
niet, wil noch kan dat doen; daarom is zij in
hooge mate gevaarlijk.

Juist omdat de gebeurtenissen van den laatsten
tijd hun uitwerking op de positie der Kerk niet
zullen missen, en tot haar de eisch van onvoor-
waardelijke overgave en medewerking steeds scher-
per zal worden gesteld — scherper, naarmate de
spanningen toenemen — is het goed volle aandacht
aan beschouwingen als die van Brachmann te
schenken.

Voor de Kerk beteekent die eisch verzoeking om
af te wijken van den weg der gehoorzaamheid.
Luisteren we den volgenden keer weer naar
dit gedeelte van Brachmann's betoog.

A.

B. t. B.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

„Uit de goede werken verzekerd“.

III.

Prof. Hepp reageert op het eerste stukje, door mij
ingezonden en geplaatst in „De Reformatie“ van 17
Maart j.l., maar in plaats van te erkennen, dat hij
het Schatboek van Ursinus heeft gebruikt, en daaruit
onnadenkend geciteerd heeft, waardoor stukjes uit de
tafels van Hommius op naam van Ursinus kwamen te
staan, gaat hij spreken van „wetenschappelijke details
en documentatie“, welke hij zou moeten geven om deze
zaak uit de doeken te wikkelen!

Het beste lijkt mij daarom, dat ik volsta met aan
te geven de plaatsen, waar de woorden te vinden zijn
en de uitspraken in de inleiding van het Schatboek,
waar ieder lezen kan, dat de tafels van Festus
Hommius zijn.

De door Prof. Hepp geciteerde woorden kan men
vinden in de uitgave van het Schatboek, 3de druk, 1798,
op pag. 173, deel I, en op pag. 199, deel II.

Dat de tafels van Hommius zijn, is te lezen:
1. Op het titelblad. (Vertaalt en met Tafelen etc.
verligt door Dr Festus Hommius.)

2. In de Voorreden: Hommius... „maar dat ook zijne
welbearbeyde Tafelen beknoptelijk waren ver-
vattende, al wat in alle die verklaringen breder te lezen
was, en somwijlen nog meer daartoe“. Verder-
op: „Hebbe insgelijks gelet op de fouten begaan in
de Tafelen van Dr Festus Hommius; verbeterende
alleen de fouten, zonder iets daar van af,
of by te doen“. (Ziet op den 2den druk.)

3. In de Approbatie van de Theologische Faculteit
in de Universiteit te Leyden. „Het werk van Doctor
Festus Hommius, genaamt het Schatboek der
Verklaringen over den Catechismus, &c. van hem ver-
taalt, en met wel-bearbeyde Tafelen, en an-
derzints verligt.“

4. In de Approbatie van de Theologische Faculteyt
te Utrecht. „Het Schatboek der Commentarien over
onzen Catechismus, door den Hooggeleerden
en zeer vermaarden Festus Hommius in
onze tale vervaerdigt, en met treffelijke Tafel-
len verrijkt enz.“

Nu nog iets over het citeeren van den Cate-
chismus van Calvijn.
Prof. Hepp gebruikt hierbij de vertaling van De
Buskes (Libellenserie Nr 240/241, blz. 25 onderaan.
De betrokken vraag en antwoord luiden daar aldus:
„Maar hoe kunnen wij ze dan Gode wel-
gevallig maken?“ (n.l. de goede werken).

„Door ze in het geloof te volbrengen,
dat wil zeggen, door in ons geweten ver-
zekerd te zijn, dat God ze niet naar Zijn
strengen maatstaf zal oordeelen, maar
dat Hij al hun onvolkomenheden en vlek-
ken met de reinheid van Jezus Christus
bedekken zal en dat Hij ze op deze wijze
voor volkomen zal houden.“

Prof. Hepp vindt hier, meent hij, de bevestiging van
zijn gevoelen. Want hij laat volgen: „Men lette er wel
op: ook Calvijn duidt deze tweede zekerheid aan
als een zekerheid in de consciëntie en stelt haar
in rapport met het tekort in heiligmaking“.

De vraag van Calvijn gaat echter heelemaal niet over
het verzekerd worden uit onze goede werken, maar over
de wijze waarop wij goede werken moeten doen,
n.l. in het geloof! Goede werken doen in het geloof,
beteekent: zich daarbij in zijn consciëntie verzekerd
houden, dat God ons werk niet los van het werk van
Christus ziet. Die goede werken kunnen ons op zichzelf
genomen niet troosten, wil Calvijn zeggen. Als God ze
los van Christus zou aanzien en naar Zijn gestrengheid
zou beoordeelen, dan zouden ze Hem niet kunnen be-
hagen. Maar wij moeten ons daarom door het ge-
loof verzekerd houden, dat God de onvolkomenheden
en vlekken van onze goede werken bedekt met de rein-
heid van Jezus Christus, en daardoor houdt Hij ze voor
volkomen.

R.

G. B.

Naaschrift.

De tekst van de betrokken vraag is te vinden in
Corp. Reform. Vol. XXXIV, blz. 47.

In het Fransch luidt vraag en antwoord:
Quel sera donc le moyen de les rendre agréables?

Si elles sont faites en foy. C'est à dire, que la per-
sonne soit assurée en sa conscience que Dieu ne les

examinera pas à la rigueur; mais en couvrant les im-
perfections et macules, par la pureté de Jesus Christ,
les tiendra comme parfaites.

In het Latijn:

Unde igitur, aut qua ratione fiet, ut Deo placeant?
Sola est fides, quae gratiam illis conciliat: quum
huic fiduciae certo innititur, non ventura esse ad cal-
culum summi iuris, quod Deus ad severitatis suae
regulam exigere ipsa nolit: sed obiectis eorum vitiis,
et sordibus Christi puritate conspulsis; eo loco habeat,
ac si perfecta essent et absoluta.

Corrigendum.

In het tweede stuk heb ik bij 4. de woorden: Ubi
quaedam exemplaria addunt (per bona
Opera) vertaald: Waaraan eenige afschrij-
ften toevoegen (wat de goede werken be-
treft):

Dit moet m.i. zijn: Waaraan eenige codices
toevoegen: (door de goede werken). Het
ziet dan op den Grieksch grondtekst van 2 Petr. 1: 10.

IN PERSCHOUWING

Nog iets over doop en verbond.

In het nummer van verleden week namen we een
paar uitspraken op uit Ursinus' Catechismusverklaring.
De verklaring, die de bedoelingen van den op-
steller weergeeft.

Gelijk algemeen bekend is, is deze verklaring van
Ursinus te boek gesteld door zijn leerling David
Pareus, hoogleeraar aan de Universiteit van Heidel-
berg van 1598 tot 1622.

Met zeldzame toewijding en zorg heeft Pareus dit
boek van zijn leermeester bewerkt. Tot aan zijn dood
bleef hij het aanvullen en verbeteren. De weergave van
Ursinus' beschouwingen moest zoo nauwkeurig moge-
lijk zijn.

In ons land was Pareus zeer bekend. Zoo heeft hij
b.v. op de Synode van Dordrecht nog invloed kunnen
oefenen. Persoonlijk was hij niet aanwezig. Zijn leeftijd
zal hem verhinderd hebben. Hij was toen al 70 jaar.
Maar aan zijn collega Prof. Hendrik Altling (zoon van
Menso Altling — later werd hij hoogleeraar te Gronin-
gen) had Pareus brieven meegegeven, die de voorzitter
der Synode publiek liet voorlezen. Pareus had, vol-
gens Dr Kaajan (De Grootte Synode enz., p. 29) een
Europeeschen naam, stroomde uit alle landen de studen-
ten naar Heidelberg stroomden om hem te hooren.

Deze Pareus heeft een boek geschreven genaamd:
Irenicum sive de unione et synodo Evan-
gelicorum concilianda, wat zooveel zeggen wil
als: een „vrede-schrift“ om de eenheid der evange-
listen te bewerken.

Pareus wil in dit boek de eenheid aller evangelischen
helpen voorbereiden. Hij zal den effen en rustigen weg
aanwijzen, die uit den doolhof van klachten, veroor-
deelingen, toornigheden en verdedigingen leidt naar
het lang begeerde goed van de eendracht en den vrede
in den Heere. Niemand wil hij kwetsen of uitdagen —
neen, zijn doel is aan alle kwetsingen en uitdagingen
een eind te maken.

In dit geschrift schrijft Pareus ook over de positie
der kinderen in het verbond. In „Om Sion's wil“ werd
op deze uitspraken gewezen. We geven ze hier eenig-
zins uitvoeriger door:

Dat de kinderen der Christenen in erf-zonde ont-
vangen en geboren worden zal niemand — tenzij een
heiden of pelagiaan — ontkennen; omdat de Schrift
dat duidelijk verzekert, Job. 14: 4. Psalm 51: 7. Rom.
5: 12. Eph. 2: 1 enz. Dat ze heilig geboren worden,
dat is: zonder erfzonde, beweert evenmin iemand,
behalve een Pelagiaan, tegen de Schrift in. Maar dat
ze als heiligen uit heiligen geboren worden; dat is:
als christenen uit christenen, zooals mohammedanen
uit mohammedanen, joden uit joden, heidenen uit
heidene, burgers uit burgers, vrijen uit vrijen (heil-
igheid moet hier opgevat worden niet als een heb-
belijkheid der deugd (habitu virtutis), maar als een
recht des verbonds) dat gevoelen, gelooven en leeren
de orthodoxen met den Apostel als hij zegt: indien
de wortel heilig is, zijn ook de takken heilig (Rom.
11: 6); dat is: afgescheiden van de wereld, in ver-
bondsverhouding tot God (foederati Deo) en: Anders
waren uwe kinderen onrein, dat is: heidenen; nu
evenwel zijn ze heilig, dat is: christenen, burgers der
Kerk; al is het ook dat slechts één van beide ouders
christen is.

Later komt Pareus hierop terug. Hij bespreekt dan
de opvattingen die den Gereformeerden Kerken ten on-
rechte of uit kwade trouw worden toegeschreven.
Hiertoe behoort ook de stelling, dat de kinderen der
christenen heilig, d.i. zonder erfzonde geboren worden.
Pareus' antwoord op dit beweren luidt aldus:

Het eerste deel van deze stelling is waar, indien
het juist wordt verstaan, dat de kinderen der ge-
loovigen heilig, d.i. afgescheiden van de heidenen,
geboren worden, of, dat ze geen heidenen maar chris-
tenen zijn, tot de Kerk en het verbond Gods behooren-
rende. Dit immers wil de Apostel, wanneer hij zegt
(1 Cor. 7: 14): Anders waren uwe kinderen onrein,
doch nu zijn ze heilig, d.i. geen heidenen, maar chris-
tenen, al zijn zij geboren terwyl slechts een der beide
ouders christen was. En Rom. 11: 6: Indien de wortel
heilig is, zijn ook de takken heilig. Maar de toe-
voeging „zonder erfzonde“ is vals. Want al worden
de kinderen der christenen als christenen geboren,
zooals de kinderen der joden als joden, van heidenen
als heidenen, van mohammedanen als mohammeda-
nen enz., toch zijn allen, dezen zoowel als genen,

geboren met erfzonde, en zijn gelijkelijk ver-
doeven en schuldig, door de natuurlijke generatie: de
eersten en niet de laatsten evenwel worden in het
verbond geboren (nascuntur in foedere), en zijn bur-
gers der Kerk, door verbondsgenade (gratia foede-
rali). Derhalve moeten de eersten en niet de laatsten
gedoopt worden. (p. 141/2; 262/3.)

't Is van belang in onze dagen ook naar deze stem
uit den bloeitijd der Geref. theologie, nog wel van een
zoo beroemden leerling van Ursinus, te luisteren.

Barth's jongste consequentie.

Temidden van de discussies over verbond en doop
heeft ook Karl Barth zijn stem laten hooren.

Hij heeft zich tegen den Kinderdoop verklaard.
Verwonderen doet dit hem, die ook maar een beetje
van Barth afweet, niet.

Voor de realiteit van een verbond is in zijn denken
geen plaats.

Voor barthiaansche confessioneelen, hoedemakerianen,
voorstanders van de volkskerk enz., zal deze noot zeer
hard zijn om te kraken.

Intusschen wordt door deze openhartige verklaring
van Barth de situatie helderder en dat is een zegen.

Hier volgt het verslag van zijn bespreking.

Prof. Barth behandelde allereerst 'n vraag over den
kinderdoop als sacrament. Deze vraag is min of
meer een provocatie: de kinderdoop is inderdaad
niet exegetisch te funderen, maar moet in de kerk
als een eeuwigdurende invoering geduld worden
toldat de kerk in haar synoden hier een verandering
ingevoerd hebben zal. De kinderdoop is niet vooral
moelijk vanuit de praedestinatie, die er prachtig
door geïllustreerd wordt. Jammerende reclameeren-
de, schreeuwende kinderen zijn wij immers levens-
lang t.o.v. Gods vrije genade. Maar hoewel deze
illustratie waar is en blijft, daarmee is de doop van
zuigelingen nog niet gemotiveerd. Als evangelische
Christenen is alleen het getuigenis van de H. Schrift
maatgevend. En dan is het in het N.T. overal zoo dat
de doop volgt op het gehoord en beleden hebben van
het evangelie. En vanuit het beroep op de O.T.-ische
besnijdenis, zooals de Reformatoren dat gegeven heb-
ben? Het teken der besnijdenis is gebonden aan de
opvolging der geslachten, aan de gemeenschap van
het natuurlijke, van het bloed. De kerk is een andere
gemeenschap dan deze. Nu gaat het naar den regel
van Joh. 1: Kinderen Gods niet geboren uit men-
schelijke verwekking maar uit wedergeboorte, een ge-
boorte „van boven“. Christen is men in het geloof.
Kan dat ook al van een zuigeling gelden? Kan men
spreken van een verborgen geloof, van een verborgen
hooren van het Woord Gods? Zijn dat geen specu-
laties, die een slecht geweten bij den exegeet ver-
raden? Het N.T. kent evenmin Christelijke gezinnen
als Christelijke volkeren. „Het „Christelijke Westen“
is eveneens een mooie fictie, sinds keizer Constantijn
den Grooten. Sinds dezen tijd vinden we ook de alge-
meene aanvaarding van den kinderdoop. Zoowel dit
„Christelijke Westen“ alsook deze kinderdoop bete-
kenen een terugvallen in een theologisch Judaïsme.
Juist dit argument van de besnijdenis spreekt tegen
den kinderdoop, omdat al te duidelijk zichtbaar
wordt, wat men er op deze wijze van wilde maken.

Dan is er ook nog een klein nevenbewijs mogelijk.
Bij aanvaarding van den kinderdoop wordt 'n bijzon-
dere bevestiging van lidmaten noodig. Wat is dat
voor een plechtigheid, die 15 of 20 jaar later het bij
den doop verzuimde wil inhalen? Met welk recht
keeren wij hier de volgorde om en scheiden belijdenis
en doop dan ook nog. Nog erger wordt het wan-
neer we van de confirmatie een sacrament der
bekeering gaan maken, waarbij we dan niet ons
geloof, maar onze wedergeboorte en bekeering gaan
belijden.

Nu moet niet de afschaffing van, maar het nadere-
ken over den kinderdoop in de kerk gaan beginnen.
De wederdoopers hadden ongelijk, maar hun werd
ook onrecht aangedaan. Zooals in den Hervormings-
tijd gaat het toch niet met de verdediging van den
kinderdoop. Deze vraag is heden weer actueel: het
„Corpus Christianum“ is niet langer de weg der kerk.
En de Reformatoren? Amicus Socrates, magis amicus
veritas (Socrates is onze vriend, een groote vriend is
de waarheid). Maar: handen thuis. De kerk moet
oordeelen, niet de enkele dominé of professor.

Geloof en doop.

In het „Kerkblad van de Geref. Kerken in Ned.-Indië“
schreef Dr S. U. Zuidema een bijzonder fijne artikelen-
reeks over Geloof en... nog een heele reeks werkelijk-
heden, als: genade, wedergeboorte, enz.

We willen hier laten volgen een stuk uit het artikel:
Geloof en doop.

Juist temidden van de theologische, nader: dog-
matische, discussies moeten we blijven hooren de
nuchtere, heerlijke, troostrijke en aangrijpende ernstige
taal van den doop zelf.

Die taal geeft Dr Zuidema prachtig weer. Aldus:

Onze Catechismus geeft hiervan een heldere en
godzalige uiteenzetting, wanneer gezegd wordt, dat
de doop ons vermaant en verzekert, dat wij, de ge-
doopten, met het bloed en den Geest van Christus
gewassen zijn.

Het is buiten kijf, dat hier gehandeld wordt over
de geloovigen en hun doop. Een geloovige wordt door
den Doop vermaand. Ook verzekerd. Dat is een spec-
fiek karakter van de taal van dit sacrament. Het
vermaant ons. Vermaning is het, wanneer we iemand
tot zijn troost ergens aan herinneren, wat hij tot zijn
schade dreigde te veronachtzamen. Vermanen is het
werk van den „Trooster“, Dien de Christus ons be-
loofde te zullen zenden na Zijn hemelvaart. En door
middel van zulk een vermaning verzekert de doop
ons van Gods genade te onsvaart. De doop is hoogst
persoonlijk. En de HEERE God heeft niet één middel
in mijn persoonlijk leven gebruikt, dat zoo exclusief
voor mij alleen is, als mijn doop. Daarmede heeft God